

Povezanost ubojstava i pokušaja ubojstava sa sociodemografskim podacima u Osječko - baranjskoj županiji u razdoblju od 2017. do 2022. godine

Britvar, Martina

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Medicine Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Medicinski fakultet Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:152:533646>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-22**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Medicine Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

MEDICINSKI FAKULTET OSIJEK

SVEUČILIŠNI INTEGRIRANI PRIJEDIPLOMSKI I

DIPLOMSKI STUDIJ MEDICINA

Martina Britvar

**POVEZANOST UBOJSTAVA I
POKUŠAJA UBOJSTAVA SA
SOCIODEMOGRAFSKIM PODATCIMA
U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI U
RAZDOBLJU OD 2017. DO 2022.
GODINE**

Diplomski rad

Osijek, 2023.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

MEDICINSKI FAKULTET OSIJEK

SVEUČILIŠNI INTEGRIRANI PRIJEDIPLOMSKI I

DIPLOMSKI STUDIJ MEDICINA

Martina Britvar

**POVEZANOST UBOJSTAVA I
POKUŠAJA UBOJSTAVA SA
SOCIODEMOGRAFSKIM PODATCIMA
U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI U
RAZDOBLJU OD 2017. DO 2022.
GODINE**

Diplomski rad

Osijek, 2023.

Rad je ostvaren u Kliničkom bolničkom centru Osijek, u Kliničkom zavodu za patologiju i sudsku medicinu.

Mentor: doc. dr. sc. Boris Dumenčić, dr. med

Diplomski rad ima 28 listova, 8 tablica i 1 sliku.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Definicije	1
1.2. Epidemiologija	1
1.3. Načini ubojstava	2
1.4. Sociodemografska obilježja ubojstava	3
1.5. Rizični čimbenici.....	4
1.6. Pandemija bolesti COVID-19 i ubojstva.....	5
1.7. Godišnja doba i ubojstva	6
2. CILJEVI	7
3. ISPITANICI I METODE	8
3.1. Ustroj studije	8
3.2. Ispitanici	8
3.3. Metode.....	8
3.4. Statističke metode	9
4. REZULTATI.....	10
5. RASPRAVA.....	17
6. ZAKLJUČAK	20
7. SAŽETAK.....	21
8. SUMMARY	22
9. LITERATURA.....	23
10. ŽIVOTOPIS	28

1. UVOD

1.1. Definicije

Ubojstvo je protuzakonito, namjerno i svjesno oduzimanje života drugom ljudskom biću. U suvremenim kaznenopravnim sustavima beziznimo je određeno kao najteže djelo protiv života i tijela. Počinitelj nastupa s namjerom da prouzroči smrt žrtve ili djeluje bezobzirno zanemarujući ljudski život (1). Direktno ubojstvo događa se kada je osoba koja ubija istovremeno i osoba koja inicira ubojstvo moralno, intelektualno ili emocionalno. Indirektno ubojstvo događa se kada inicijativa za ubojstvo dolazi od druge osobe, a ne od počinitelja. Uzimajući u obzir razne kriterije i karakteristike možemo govoriti o više vrsta ubojstava kao što su: privilegirana ubojstva, ubojstva na mah ili teška ubojstva. Pokušaj ubojstva jest djelo u kojemu počinitelj ima namjeru i cilj prouzročiti smrt žrtve, ali iz različitih razloga ne uspijeva prouzročiti smrt žrtve. Ubojstvo je kazneno djelo u većini ustavnopravnih sustava i smatra se jednim od najtežih zločina. Prema članku 110. Kaznenog zakona Republike Hrvatske (KZRH), navedeno je da će osoba koja oduzme život drugoj osobi biti kažnjena kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet godina. Članak 111. KZRH definira teško ubojstvo i propisuje da će počinitelji biti kažnjeni kaznom zatvora koja traje najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora u sljedećim slučajevima: ubojstvo izvedeno na okrutan ili podmukao način, ubojstvo osobe koja je posebno ranjiva zbog dobi, ozbiljnih fizičkih ili mentalnih smetnji ili trudnoće, ubojstvo bliske osobe koju je počinitelj već ranije zlostavljao, ubojstvo iz koristoljublja, bezobzirne osvete, mržnje ili iz drugih niskih pobuda, ubojstvo s ciljem počinjenja ili prikrivanja drugog kaznenog djela, te ubojstvo službene osobe tijekom obavljanja njezine službene dužnosti. Pokušaj ubojstva također je kažnjiv i uređen je člankom 36. KZRH. Članak ističe da će se počinitelj kazniti s najmanjom kaznom koja je predviđena za neko kazneno djelo počinjeno u pokušaju.

1.2. Epidemiologija

Namjerno ubojstvo težak je zločin čiji su učinci dugotrajni i proširuju se izvan samog gubitka ljudskog života. Osim što donosi nepopustljivu patnju obitelji i zajednici žrtve, ubojstvo stvara ozbiljno nasilno okruženje koje negativno utječe na društvo, ekonomiju i institucije vlasti.

Izvješće Svjetske zdravstvene organizacije iz 2002. godine, poznato kao „Izvješće o nasilju i zdravlju u svijetu“, istraživalo je razmjere nasilja i njegov utjecaj na globalno zdravlje. Prema tom izvješću, nasilje svake godine uzrokuje smrt više od 1,6 milijuna ljudi, a stručnjaci su upozorili da je stvarni broj vjerojatno još veći jer mnogi slučajevi ostanu neotkriveni (3). Izvješće je također istaknulo da u prosjeku svakog dana u svijetu budu ubijene 1424 osobe, što znači da globalno gotovo svake minute jedna osoba umire nasilnom smrću (3). Ovi podatci ukazuju na zabrinjavajuću razinu nasilja i njegov ozbiljan utjecaj na svjetsko zdravlje i sigurnost. Izvješće Svjetske zdravstvene organizacije od 10. prosinca 2014. godine pokazalo je da je 2012. godine ubojstvo bilo globalno treći vodeći uzrok smrti muškaraca u dobi od 15 do 44 godine života (4). Iako je ubojstvo i nasilje globalno izražen problem, stope ubojstava različite su u različitim dijelovima svijeta. Države s najvišim stopama ubojstava države su Srednje i Južne Amerike (5). Nasuprot njih, države s najnižom stopom ubojstava su Japan, Singapur i Island (5). Podatci pokazuju da među prvih šezdeset država s najvišim stopama ubojstava nema nijedne europske države. Stopa ubojstava u Europi od 2007. do 2011. godine iznosila je 23 (5). U tom razdoblju samo deset europskih država imalo je veću stopu ubojstava od prosječne, dok je većina zemalja imala manju. Za spomenuto trogodišnje razdoblje stopa ubojstava u Republici Hrvatskoj(RH) iznosila je 24, što je RH stavilo iznad samog europskog prosjeka (5). Od tada pa do zadnje Eurostatove statistike za 2020. godinu došlo je do značajnog pada stope ubojstava u RH te ona sada iznosi 0,97 na 100000 stanovnika. Bez obzira na pad stope RH se i dalje nalazi iznad europskog prosjeka (6).

1.3. Načini ubojstava

Brojni čimbenici utječu na proces koji dovodi do počinjenja ubojstva. Jedan od njih svakako je sama dostupnost oružja. Podatci o metodama ubojstava dostupni su putem službene kriminalističke statistike i studija o karakteristikama ubojstava. Prema godišnjoj studiji Ureda Ujedinjenih naroda za droge i kriminal o globalnim ubojstvima (UNDOC, prema engl. *United Nations Office on Drugs and Crimes*), najčešće su korištena vatrena oružja. Svako četvrto ubojstvo počinjeno je pištoljem (7). Oštri predmeti poput noževa i sjekira, češće se koriste u Europi i Oceaniji, dok je vatreno oružje najčešća metoda ubojstava u Sjedinjenim Američkim Državama (SAD, prema engl. *United States of America*) i Italiji (7). Najčešće metode korištene kod ženskih žrtava bile su davljenje ili asfiksija (7). Ostali prijavljeni načini ubojstava uključuju korištenje tupih predmeta, gušenje, korištenje eksploziva i trovanje. Počinitelji ubojstava u

južноеuropskim državama u 13 % slučajeva koristili su vatreno oružje, dok 21 % počinitelja nikako nije koristilo oružje. Najveći udio počinitelja ubojstava, njih čak 62 % koristilo je hladno oružje poput noževa, sjekira, stakla i sličnog (8). Najveća stopa pokušaja ubojstava u RH počinjena je vatrenim oružjem (8).

1.4. Sociodemografska obilježja ubojstava

Polarizacija ne postoji samo u smislu zemalja u kojima se ubojstva događaju, već i u pogledu počiniteljeva spola. Ukoliko je fokus samo na obiteljskom i intimnim partnerskim odnosima, žene su znatno izloženije većem riziku od muškaraca, a ipak 79 % svih žrtava ubojstava u svijetu su muškarci (5, 7). Također 95 % počinitelja ubojstava u svijetu su muškarci (7). Globalna stopa muških ubojstava gotovo je četiri puta veća, nego stopa ženskih ubojstava (7). Nešto što većina muškaraca i žena koji su bili žrtve ubojstava imaju zajedničko dobna je skupina. Dobne skupine od 15 do 29 i 30 do 44 godine čine najpogođeniju skupinu. Polovica svih žrtava ubojstava je u dobi od 15 do 29 godina i nešto manje od trećine žrtava su u dobi od 30 do 44 godina (7). Dobna skupina od 30 do 44 godina nešto je više pogođena u nekim zemljama Srednje Amerike, Karibima i Europi (7). Utjecaj ovakve dinamike može biti razoran za ekonomsku, sigurnosnu, gospodarstvenu i natalnu sliku. U jugoistočnoj Europi, uključujući i samu RH ubojstva se najčešće pojavljuju kao nasilje muškarca nad muškarcem (8). Statistika Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske pokazala je da je većina pokušaja ubojstava i dovršenih ubojstava počinjena od strane muškaraca. Isto tako većina žrtava ubojstava bili su muškarci (9). U RH najveći broj žrtava ubojstava spada u dobnu skupinu od 30 do 40 godina života, dok su stariji od 60 godina bili češće žrtve teških ubojstava. U 2022. godini u RH 797 osoba osuđeno je za kazneno djelo protiv života i tijela. Od toga 750 osuđenika bili su muškarci, a 47 osuđenika bile su žene (10). Većina od 797 imala je osnovnoškolsko ili srednjoškolsko obrazovanje (11). Analizirajući bračno stanje počinitelja u trenutku izvršenja djela, zaključilo se da je većina počinitelja bila u braku, dok je među onima koji nisu bili u braku najveći bio udio samaca (12). Posjedovanje oružja od strane intimnog partnera, posebno muškarca, predstavlja značajan čimbenik rizika koji povećava vjerojatnost ubojstva između partnera. Žena ima dvadeset puta veću vjerojatnost da će postati žrtva ubojstva ako njen partner posjeduje vatreno oružje (13). Analiza odnosa između žrtve i počinitelja pokazala je da su češća ubojstva između prijatelja i poznanika (44 %) bio dupli razmak ili članova uže obitelji (40 %) (8). Statistički podatci Ministarstva unutarnjih poslova RH iz 2022. godine pokazuju da je 7 od

12 slučajeva ubojstva, odnosno 58 %, počinjeno između bliskih osoba. Ovaj postotak se penje na 80 % kada se radi o teškim ubojstvima (14). Iako ubojstvo kao oblik smrtonosnog nasilja nije među deset najčešćih prijavljivanih kaznenih djela u RH u 2022. godini, nasilje u obitelji zauzima osmo mjesto na toj ljestvici (15). Unutar kategorije obiteljskog (smrtonosnog) nasilja, najčešće je prisutno nasilje među intimnim partnerima (8). Primjećen je neobično visok udio žena kao počiniteljica. Žene iako rjeđe čine smrtonosno nasilje, kada ga čine uglavnom je protiv muškaraca. Žene za mjesto izvršenja zločina češće biraju intimnija mjesta, dok su muškarci skloniji nasilju na javnim mjestima (8).

1.5. Rizični čimbenici

Kao ozbiljna prijetnja javnom zdravlju u mnogim zemljama, alkohol može utjecati na različite vrste međuljudskog nasilja što ga čini jednim od glavnih mogućih rizičnih čimbenika koji može dovesti do čina ubojstva. Klinički razlikujemo trijezno stanje, pripito stanje, pijano stanje, teško pijano stanje, stanje teškog trovanja alkoholom i donju granicu letalne koncentracije (1). Na razinu nasilja, uključujući i razinu stope ubojstava utječe pored količine konzumiranja alkohola i patološki obrazac konzumiranja alkohola. Alkohol mijenja psihičko stanje pojedinca, uključujući emocionalnu obradu i racionalno razmišljanje, čineći potrošače alkohola nepredvidljivim i opasnim. Osobito su utjecaju alkohola podložne mlade osobe ili osobe s već postojećim psihijatrijskim oboljenjima (16). Studije iz raznih zemalja prijavile su zločine i obiteljsko nasilje potaknuto alkoholom, osobito tijekom nedavnog stanja globalne pandemije s bolesti uzrokovane koronavirusom (COVID-19, prema engl. *Coronavirus disease 2019*) (17, 18). Studija provedena u metropolitanskom području Melbournea u Australiji otkrila je da je dvostruko veći rizik za smrtonosni ishod kod obiteljskog nasilja ukoliko je počinitelj konzumirao alkohol (19). Revizija izvješća britanske policije potvrdila je da je otprilike dvije trećine prijavljenog nasilja u obitelji uključivalo počinitelje koji su bili pod utjecajem alkohola. Ista studija primijetila je povećanu agresivnost kod počinitelja koji su konzumirali alkohol (20). U Sjedinjenim Američkim Državama u 40 % prijavljenih slučajeva nasilja u obitelji počinitelji su konzumirali alkohol. Također je utvrđeno da je intenzitet nasilja i stopa smrtnih ishoda veća kada je počinitelj u alkoholiziranom stanju, nego kada nije (20). U južноеuropskim zemljama je u trenutku počinjenja ubojstva bilo manje alkoholiziranih počinitelja (46 %) nego onih koji nisu bili alkoholizirani (54 %) (8). Drugi mogući čimbenik koji utječe na globalnu stopu ubojstava su različite psihijatrijske bolesti. Različite mentalne bolesti povezane su s različitim

metodama ubojstava. Istraživanje veze između ubojstava i teških mentalnih bolesti otkrilo je povišene stope shizofrenije, bipolarnog poremećaja i depresije među osobama osuđenima za ubojstvo (21). Iako je samo manja podskupina osoba sa shizofrenijom izložena riziku od nasilja, shizofrenija je dosljedno povezana s ubojstvima (22). Osobe sa shizofrenijom izložene su povećanom riziku od nasilnog ponašanja, kao i većem riziku da budu osuđene za nasilna kaznena djela od opće populacije. Dijagnoza shizofrenije povezana je sa sedmerostrukim povećanjem stope osuda za ubojstva, kao i s dvadeset puta većom vjerojatnošću da će osoba sa shizofrenijom počiniti ubojstvo, nego netko u općoj populaciji (22). Specifične karakteristike kaznenog djela počinitelja ubojstava sa shizofrenijom uključuju prisutnost psihotičnih simptoma u vrijeme zločina i čestu upotrebu noževa ili drugih oštih predmeta za počinjenje kaznenog djela. U vrijeme ubojstva 81 % počinitelj s psihozom bio je izravno motiviran deluzijama i/ili halucinacijama (22). Počinitelji koji imaju psihotične simptome i percepciju prijetnje imaju tendenciju da sa sobom nose oštro oružje. Bipolarni poremećaj šest puta je češća dijagnoza u zatvorima, nego što je to u općoj populaciji (22). Veći je rizik od nasilja tijekom akutnih maničnih epizoda. Veliki udio počinitelja ubojstava s afektivnim poremećajima/poremećajima raspoloženja jesu žene za koje je manje vjerojatno da će koristiti nasilne metode od muških počinitelja ubojstava (22). Odnosi između teške depresije i ubojitog ponašanja pokazuju da 75 % počinitelja kojima je dokazana teška depresija počine samoubojstvo najkasnije tjedan dana nakon počinjenog ubojstva (22). Dijagnoza depresije povezana je s trostrukim povećanjem počinjenja nasilnih zločina, uključujući ubojstvo ili pokušaj ubojstva. Počinitelji su često mlade majke koje ubijaju vlastitu djecu i intimni nasilni partneri ili supružnici (22, 23). Visoke stope komorbidne zlouporabe alkohola i droga također su često prijavljene među počiniteljima ubojstava s depresijom. Metode najčešće korištene kod počinitelja s mentalnim bolestima uključuju dakle shizofreniju i upotrebu oštrog oružja, poremećaje raspoloženja i davljenje/gušenje, poremećaje osobnosti i udaranje nogama i rukama i depresivni poremećaj i asfiksiju.

1.6. Pandemija bolesti COVID-19 i ubojstva

Pandemija uzrokovana virusom SARS-CoV-2 (SARS-CoV-2, prema engl. *Severe acute respiratory syndrome coronavirus 2*) prvi je put je identificirana u prosincu 2019. godine i bila je odgovorna za značajan globalni morbiditet i mortalitet povezan s ekstremnim gospodarskim poremećajem. Strah od bolesti, društvo i samoizolacija imali su izražene psihološke učinke

na mnoge populacije (24). Sukladno tome, stope teških zločina kao što su nasilje među intimnim partnerima ostale su ili nepromijenjene ili su porasle kao rezultat društvoštaja zbog COVID-19 (25). Prvi izvještaji ukazivali su na znatan pad stope nasilnog kriminala diljem svijeta, s padom kriminala za blizu 50 % u nekim gradovima nakon nekih od najrestriktivnijih mjera (26). Ujedinjeni narodi navode da je učestalost obiteljskog nasilja porasla za više od 30 % u nekim zemljama nakon društvoštaja, trend koji se naziva „skrivena pandemija“ (27 - 29). Teorija je da je samoizolacija povećala mogućnosti za nasilne zločine zbližavanjem počinitelja sa žrtvama na dulje vrijeme. Prave posljedice utjecaja društvoštaja na stope nasilja uvidjet će se u vremenu koje dolazi.

1.7. Godišnja doba i ubojstva

Antropogene klimatske promjene imaju brojne štetne učinke na zdravlje i kao takve predstavljaju potencijalni okidač u povećanom međuljudskom nasilju. Sve veći broj istraživanja ukazuje da porast temperature povećava neke nasilne zločine kao što su namjerna ubojstva, seksualni delikti i napadi (30 - 32). U retrospektivnoj studiji u sedam američkih gradova, svaki porast srednje dnevne temperature od 5 °C između 2007. i 2017. godine povezan je s povećanjem seksualnih napada od 5 % u sljedećih 0 – 8 dana (31). Nasilni incidenti također su pokazali sezonsku raspodjelu po kojoj se većina zločina događala ljeti ili u vrućim godišnjim razdobljima (30, 33). Međuljudsko nasilje u vrućim godišnjim razdobljima vjerojatno će se nastaviti pogoršavati u budućnosti s povećanjem temperature zbog klimatskih promjena. Predviđa se da bi u SAD-u moglo doći do dodatnih 22 000 ubojstava zbog klimatskih promjena do kraja ovog stoljeća u usporedbi s 2010. godinom (34). Postoje dvije glavne teorije koje mogu pomoći u objašnjenju pozitivne povezanosti između temperature okoline i nasilnih zločina. Prva teorija, poznata kao biološka teorija ili teorija temperaturne agresije, govori da visoke temperature povećavaju nelagodu, frustraciju, impulzivnost i agresiju kod osoba što dovodi do povećanja međuljudskog nasilja (33). Međutim, ova teorija ne objašnjava povećanje nasilnih zločina u područjima gdje temperatura ne varira više od 3 do 5 °C. Ovakve pojave potkrepljuje druga teorija, poznata kao teorija rutinske aktivnosti. Ova teorija ukazuje da minimalna kolebanja u temperaturi mogu dovesti do promjene u ljudskoj rutini (npr. povećanje događanja na otvorenome i povećanje društvenih interakcija) i tako povećati međuljudske sukobe ili stvoriti pogodan okoliš za nasilje (35).

2. CILJEVI

Ciljevi su ovog istraživanja:

- ispitati postoji li povezanost u učestalosti između ubojstava i pokušaja ubojstava s obzirom na sociodemografske podatke i liječenje po psihijatru
- ispitati postoje li razlike u incidenciji ubojstava i pokušaja ubojstava u COVID-19 prepandemijskom i pandemijskom razdoblju
- ispitati postoji li povezanost u broju ubojstava i pokušaja ubojstava po godišnjim dobima

3. ISPITANICI I METODE

3.1. Ustroj studije

Istraživanje je provedeno kao presječno istraživanje s korištenjem povijesnih podataka (36).

3.2. Ispitanici

Ispitanici su svi počinitelji kaznenog djela ubojstva ili pokušaja ubojstva kao i žrtve tih kaznenih djela u Osječko-baranjskoj županiji u razdoblju od 1. siječnja 2017. do 31. prosinca 2022. Podatci potrebni za istraživanje prikupili su se u suradnji s Policijskom upravom Osječko-baranjske županije. Svi podatci o ispitanicima obrađivani su uz zaštitu identiteta i poštivanje moralnih i etičkih načela.

3.3. Metode

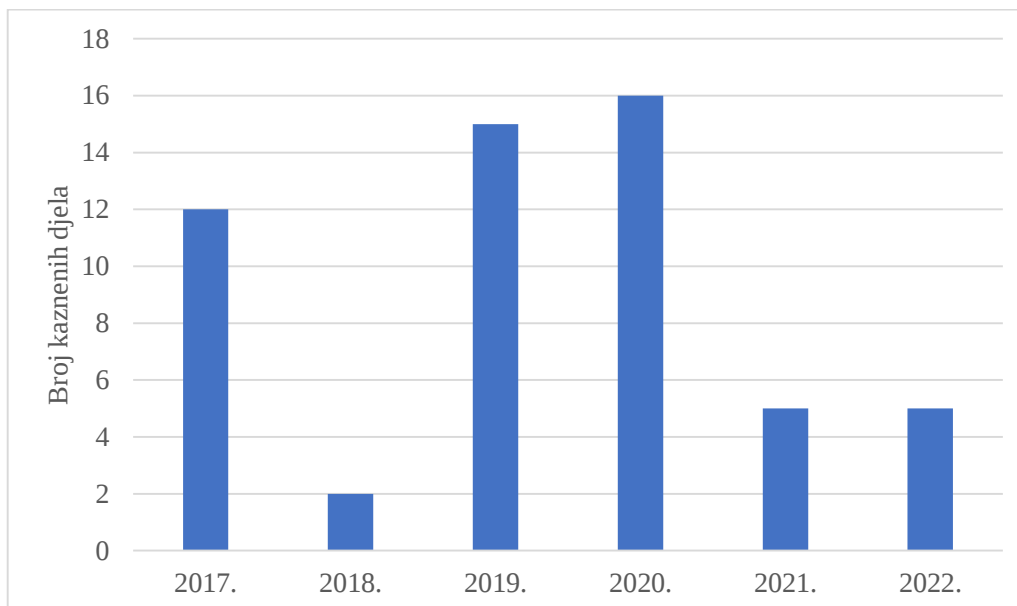
Za potrebe istraživanja svi podatci prikupljeni su iz arhive Policijske uprave Osječko-baranjske županije. U suradnji s Policijskom upravom Osječko-baranjske županije pribavili su se sljedeći podatci: dob počinitelja kaznenog djela, spol počinitelja kaznenog djela, spol žrtve kaznenog djela, srodstvo počinitelja i žrtve kaznenog djela, godina počinjenja kaznenog djela, godišnje doba počinjenja kaznenog djela, dan u tjednu kada je počinjeno kazneno djelo, vrijeme počinjenja kaznenog djela, vrsta oružja kojim je izvršeno kazneno djelo, dio tijela koji je zahvaćen kaznenim djelom, povijest duševnih bolesti počinitelja i žrtve kaznenog djela i alkoholiziranost počinitelja kaznenog djela. Distribuirali su se i statistički obradili svi slučajevi ubojstava i pokušaja ubojstava za razdoblje od 1. siječnja 2017. godine do 31. prosinca 2022. godine.

3.4. Statističke metode

Kategorički podatci predstavljeni su apsolutnim i relativnim frekvencijama. Razlike u kategoričkim podacima testirane su Fisherovim egzaktnim testom. Normalnost raspodjele numeričkih varijabli testirana je Shapiro – Wilkovim testom, a zbog razdiobe koja ne slijedi normalnu, podatci su opisani medijanom i granicama interkvartilnog raspona. Sve su P vrijednosti dvostrane. Razina je značajnosti postavljena na $\text{Alpha} = 0,05$. Za analizu podataka korišten je statistički program MedCalc® Statistical Software version 22.006 (MedCalc Software Ltd, Ostend, Belgium; <https://www.medcalc.org>; 2023).

4. REZULTATI

Istraživanje je provedeno na 55 počinitelja od kojih je 48 (87 %) muškaraca i 7 (13 %) je žena, u razdoblju od 2017. godine do 2022. godine. Tijekom 2019. (27 %) i 2020. godine (29 %) počinjeno je najviše kaznenih djela (Slika 1).

Slika 1. Izvor: izradila autorica rada – raspodjela kaznenih djela prema godinama

Medijan dobi počinitelja je 44 godine u rasponu od 14 do 81 godinu. S obzirom na bračno stanje počinitelja, 16 (52 %) ih je u braku, a prema stručnoj spremi 31 (67 %) ispitanika je srednje stručne spreme (Tablica 1).

Tablica 1. Osnovna obilježja počinitelja

	Broj (%)
Spol počinitelja	
Muško	48 (87)
Žensko	7 (13)
Dob počinitelja (godine)	
[Medijan (interkvartilni raspon)]	44 (31 – 56)
Bračno stanje počinitelja (n = 31)	
U braku	16 (52)
Nije u braku	15 (48)
Stručna sprema počinitelja (n = 46)	
Niža stručna sprema	15 (33)
Srednja stručna sprema	31 (67)

S obzirom na vrijeme počinjenja kaznenog djela, podjednak je broj kaznenih djela prije pandemije i u pandemijsko vrijeme. Najučestalije godišnje doba počinjenja kaznenog djela su ljeto i jesen, po 16 (29 %) kaznenih djela, u proljeće 14 (26 %), a u zimu 9 (16 %) kaznenih djela.

Ako promatramo prema danu u tjednu, može se zaključiti da su počinjenja najmanje učinjena srijedom i nedjeljom. U obiteljskoj kući/stanu počinjeno je 28 (51 %) kaznenih djela, u dvorištu 10 (18 %), a u nekom javnom prostoru 17 (31 %) kaznenih djela (Tablica 2).

Tablica 2. Vrijeme počinjenja kaznenog djela

	Broj (%)
Razdoblje	
Prije pandemije (2017. do 2019.)	29 (53)
Pandemija (2020. do 2022.)	26 (47)
Godišnje doba	
Proljeće	14 (26)
Ljeto	16 (29)
Jesen	16 (29)
Zima	9 (16)
Dan u tjednu	
Ponedjeljak	11 (20)
Utorak	9 (16)
Srijeda	4 (7)
Četvrtak	10 (18)
Petak	7 (13)
Subota	10 (18)
Nedjelja	4 (7)
Mjesto kaznenog djela	
Obiteljska kuća/ stan	28 (51)
Dvorište	10 (18)
Javni prostor	17 (31)

Žrtve su većinom muškog spola i u braku. S obzirom na razinu obrazovanja, žrtve su većinom, 34 (69 %), srednje stručne spreme, a 8 (17 %) ih je visoke stručne spreme. Počinitelj i žrtva nisu u srodstvu u 36 (66 %) slučajeva, supružnici su u 9 (16 %) slučajeva, a počinitelj je dijete u odnosu na roditelja u 8 (15 %) slučajeva (Tablica 3).

Tablica 3. Osnovna obilježja žrtve i srodstvo između počinitelja i žrtve

	Broj (%)
Spol žrtve	
Muško	38 (69)
Žensko	17 (31)
Bračno stanje žrtve (n = 29)	
U braku	19 (66)
Nije u braku	10 (34)
Stručna sprema žrtve (n = 49)	
Niža stručna sprema	7 (14)
Srednja stručna sprema	34 (69)
Viša stručna sprema	8 (17)
Srodstvo počinitelj – žrtva (n = 55)	
Bez srodstva	36 (66)
Supružnici	9 (16)
Dijete - roditelj	8 (15)
Roditelj - dijete	1 (2)
Brat - sestra	1 (2)

Većina kaznenih djela, 41 (75 %), je počinjena hladnim oružjem, a ozlijeđeni dijelovi tijela najčešće su glava i vrat, u 29 (53 %) slučajeva, te leđa u 19 (35 %) kaznenih djela (Tablica 4).

Tablica 4. Raspodjela prema sredstvu izvršenja kaznenog djela i dijela tijela žrtve zahvaćen kaznenim djelom

	Broj (%)
Sredstvo izvršenja kaznenog djela (n = 55)	
Vatreno oružje	7 (13)
Hladno oružje	41 (75)
Tupi predmeti	3 (6)
Eksplozija i zapaljive tekućine	2 (4)
Dijelovi tijela	2 (4)
Dio tijela žrtve zahvaćen kaznenim djelom	
Glava i vrat	29 (53)
Prsa	8 (15)
Abdomen	6 (11)
Leđa	19 (35)
Ruke	7 (13)
Noge	4 (7)

Kod 31 (56 %) počinitelja zabilježena je povijest duševnih bolesti, najučestalije poremećaj osobnosti (45 %). U trenutku počinjenja kaznenog djela pijan ili teško pijan bio je 21 (95 %) počinitelj i 12 (75 %) žrtvi (Tablica 5).

Tablica 5. Povijest duševnih bolesti kod počinitelja, te alkoholiziranost počinitelja i žrtve

	Broj (%)
Povijest duševnih bolesti počinitelja (n = 31)	
Depresivni poremećaji	5 (16)
Posttraumatski stresni poremećaj	3 (10)
Shizofrenija	4 (13)
Poremećaj osobnosti	14 (45)
Kronični alkoholizam	5 (16)
Alkoholiziranost počinitelja u trenutku djela (n = 22)	
Pripit	1 (5)
Pijan	16 (73)
Teško pijan	5 (23)
Alkoholiziranost žrtve u trenutku djela (n = 16)	
Pripit	4 (25)
Pijan	11 (69)
Teško pijan	1 (6)

Pokušaj ubojstva (laka i teška ozljeda) bilježi se kod 42 (76 %) kaznenih djela, a ubojstva (smrt) u 13 (24 %) kaznenih djela

Tablica 6. Ishod kaznenog djela s obzirom na žrtvu

	Broj (%)
Posljedice za žrtvu	
Laka ozljeda	21 (38)
Teška ozljeda	21 (38)
Smrt	13 (24)
Ishod za žrtvu	
Pokušaj ubojstva	42 (76)
Ubojstvo	13 (24)

Nema značajnih razlika u raspodjeli kaznenih djela prema ishodu u odnosu na vrijeme prije pandemije ili pandemijsko vrijeme, u odnosu na godišnje doba, spol počinitelja, razinu obrazovanja počinitelja te povijest duševnih bolesti kod počinitelja. Ishod kaznenog djela kvalificiran kao laka tjelesna ozljeda značajnije su češće učinili počinitelji koji su u braku, dok počinitelji koji nisu u braku značajnije su češće počinili djela kvalificirana kao teška tjelesna ozljeda ili smrt (Fisherov egzaktni test, $P = 0,01$) (Tablica 7).

Tablica 7. Ishod kaznenog djela s obzirom na žrtvu

	Broj (%)				P*
	Laka ozljeda	Teška ozljeda	Smrt	Ukupno	
Godina					
Prije pandemije (2017. do 2019.)	12 (57)	9 (43)	8 (62)	29 (53)	0,49
Pandemija (2020. do 2022.)	9 (43)	12 (57)	5 (39)	26 (47)	
Godišnje doba					
Proljeće	4 (19)	4 (19)	6 (46)	14 (25)	0,41
Ljeto	6 (29)	7 (33)	3 (23)	16 (29)	
Jesen	9 (43)	5 (24)	2 (15)	16 (29)	
Zima	2 (10)	5 (24)	2 (15)	9 (16)	
Spol počinitelja					
Muško	17 (81)	19 (90)	12 (92)	48 (87)	0,67
Žensko	4 (19)	2 (10)	1 (8)	7 (13)	
Bračno stanje počinitelja					
U braku	9 (90)	4 (29)	3 (43)	16 (52)	0,01
Nije u braku	1 (10)	10 (71)	4 (57)	15 (49)	
Stručna sprema počinitelja					
Niža stručna sprema	5 (25)	5 (33)	5 (45)	15 (33)	0,57
Srednja stručna sprema	15 (75)	10 (67)	6 (55)	31 (67)	
Povijest duševnih bolesti počinitelja					
Depresivni poremećaji	4 (29)	0	1 (11)	5 (16)	0,25
Posttraumatski stresni poremećaj	1 (7)	0	2 (22)	3 (10)	
Shizofrenija	0	3 (38)	1 (11)	4 (13)	
Poremećaj osobnosti	6 (43)	4 (50)	4 (44)	14 (45)	
Kronični alkoholizam	3 (21)	1 (13)	1 (11)	5 (16)	
Alkoholiziranost počinitelja u trenutku djela					
Pripit	1 (10)	0	0	1 (5)	>0,99
Pijan	7 (70)	6 (75)	3 (75)	16 (73)	
Teško pijan	2 (20)	2 (25)	1 (25)	5 (23)	

*Fisherov egzakti test

Nema značajnih razlika u raspodjeli kaznenih djela prema ishodu, ako ga kvalificiramo kao pokušaj ubojstva (laka ili teška ozljeda) ili ubojstvo (smrt) (Tablica 8).

Tablica 8. Ishod kaznenog djela s obzirom na žrtvu

	Broj (%) ispitanika			P*
	Pokušaj ubojstva	Ubojstvo	Ukupno	
Godina				
Prije pandemije (2017. do 2019.)	21 (50)	8 (62)	29 (53)	0,47
Pandemija (2020. do 2022.)	21 (50)	5 (38)	26 (47)	
Godišnje doba				
Proljeće	8 (19)	6 (46)	14 (25)	0,28
Ljeto	13 (31)	3 (23)	16 (29)	
Jesen	14 (33)	2 (15)	16 (29)	
Zima	7 (17)	2 (15)	9 (16)	
Spol počinitelja				
Muško	36 (86)	12 (92)	48 (87)	>0,99
Žensko	6 (14)	1 (8)	7 (13)	
Bračno stanje počinitelja				
U braku	13 (54)	3 (43)	16 (52)	0,69
Nije u braku	11 (46)	4 (57)	15 (48)	
Stručna sprema počinitelja				
Niža stručna sprema	10 (29)	5 (45)	15 (33)	0,46
Srednja stručna sprema	25 (71)	6 (55)	31 (67)	
Povijest duševnih bolesti počinitelja				
Depresivni poremećaji	4 (18)	1 (11)	5 (16)	0,78
Posttraumatski stresni poremećaj	1 (5)	2 (22)	3 (10)	
Neuračunljivost	3 (14)	1 (11)	4 (13)	
Poremećaj osobnosti	10 (45)	4 (44)	14 (45)	
Kronični alkoholizam	4 (18)	1 (11)	5 (16)	
Alkoholiziranost počinitelja u trenutku djela				
Pripit	1 (6)	0	1 (5)	>0,99
Pijan	13 (72)	3 (75)	16 (73)	
Teško pijan	4 (22)	1 (25)	5 (23)	

*Fisherov egzaktni test

5. RASPRAVA

Ovo istraživanje pokazalo je da je većina počinitelja ubojstava ili pokušaja ubojstva u Osječko-baranjskoj županiji u razdoblju od 2017. godine do 2022. godine ovisno o spolu bila muškog spola. Ova pojava konzistentna je s globalnom slikom po kojoj su također muškarci češće od žena počinitelji kaznenog djela ubojstva (37). U ovom se šestogodišnjem razdoblju najviše kaznenih djela dogodilo 2019. i 2020. godine. Uspoređujući dob počinitelja dobijen je medijan od 44 godine. Točan medijan dobi počinitelja ubojstava na globalnoj razini nije poznat, ali je bolje uočeno koje dobne skupine najčešće sudjeluju u samom činu ubojstava. Na primjer, u Kanadi osobe između 15 i 29 godina čine 20 % stanovništva, ali predstavljaju 55 % svih osoba koje su počinile ubojstvo. Slično tome, u SAD-u mladi između 15 i 29 godina čine 21 % ukupne populacije, ali su odgovorne za 50 % svih uhićenja za nasilne zločine. Dok postoji sve više dokaza o razlikama u specifičnoj dobnoj distribuciji zločina među zemljama svijeta, ukupni oblik ove distribucije je dosljedan i studije redovito otkrivaju da nasilno ponašanje opada kako pojedinci stare (38). Budući da je nasilni zločin najčešći među mladima, zemlje s mlađom populacijom trebale bi imati višu stopu ubojstava. Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2021. godine prosječna dob stanovništva RH je 44 godine (39). Gledajući kontinuirano povećanje starosne dobi stanovnika RH očekivano je da je i starosna dob ubojica nešto veća, nego na globalnoj razini.

Analizirajući bračno stanje počinitelja nije primjećena razlika između onih koji su bili u braku i onih koji nisu. Za razliku od počinitelja, većina žrtava bila je u braku. Počinitelji kao i žrtve većinom su imali srednju stručnu spremu. Istraživanja pak pokazuju da su muški počinitelji ubojstava jugoistočne Europe u vrijeme počinjenja krivičnog djela uglavnom bili u braku i niskog stupnja obrazovanja (8). Iz statističkih podataka Ministarstva unutarnjih poslova RH vidljivo je da se Osječko-baranjska županija prema ovim podacima ne razlikuje od ostatka RH. Na nacionalnoj razini u RH muškarci su češće i počinitelji i žrtve (14). U ovom istraživanju počinitelj i žrtva u najvećem broju slučajeva nisu bili u srodstvu, dok je ostatak slučajeva uglavnom bio unutar obitelji i to tako da je uključivao ili supružnike ili roditelje i dijete. Ovakav nalaz sukladan je nacionalnim statističkim podacima koji pokazuju da se većina ubojstava u RH dogodila između osoba koje nisu bile u srodstvu te između članova uže obitelji (8). Istraživanja na globalnoj razini pak pokazuju nešto drugačiju sliku. Izvještaj UNDOC-a iz 2019. godine pokazuje da su globalno u svijetu muškarci neznatno više žrtve ubojstava od žena. U

Europi i Latinskoj Americi uočena je četiri puta veća pojavnost žena kao žrtava od intimnih partnera i poznanika. Iako Azija, Europa i Oceanija općenito imaju niske razine ubojstava, udio ubijenih žena ima veću stopu, nego u regijama s višim stopama ubojstava (40). Zanimljivo je da RH prema posljednjem popisu stanovništva ima veći udio ženskog od muškog stanovništva, ali su muškarci ipak dosljedniji u dovršenju ubojstva (8, 39). U ovom istraživanju većina kaznenih djela završila je kao lako ili teško ozljeđivanje što je u korelaciji s pokušajem ubojstava, dok je smrt nastupila u trinaest slučajeva koji su konzistentni s potpunim dovršenjem čina. Većina kaznenih djela dogodila se u obiteljskoj kući, dok je ostatak uglavnom bio na javnim mjestima. Istraživanja su pokazala da su muški počinitelji skloniji izljevima nasilja na javnim mjestima, dok su žene sklonije privatnijim i poznatijim mjestima (8).

Najčešća metoda izvršenja kaznenog djela ubojstva u ovom istraživanju bila je hladnim oružjem, a zahvaćeni dijelovi tijela najčešće su bili glava i vrat, a nakon toga leđa. Istraživanje korištenja oružja u jugoistočnoj Europi pa tako i RH pokazalo je da je korištenje hladnog oružja metoda izbora kod većine počinitelja ubojstava, nakon čega slijedi vatreno oružje. Najmanji udio počinitelja nije koristio oružje. Zanimljiv je podatak istoimene studije koji pokazuje da više od polovice počinitelja nije posjedovalo dozvolu za držanje vatrenog oružja (8). Osječko-baranjska županija prema ovim statističkim podacima ne razlikuje se od ostatka Europe koji također na vrhu ljestvice ima korištenje hladnog oružja kao preferabilne metode izvršenja ubojstva (7).

Gledajući godišnja doba zbrojno je u toplijim vremenskim razdobljima počinjeno nešto više kaznenih djela nego u hladnijim. To bi odgovaralo istraživanjima koja govore u prilogu povećanja stope kriminala što više globalno zatopljenje napreduje. Najranija znanstvena literatura o ovoj temi objavljena je 1927. godine. Ova studija otkrila je jasan sezonski obrazac stope ubojstava u Japanu, s najvišim stopama u najtoplijim mjesecima (od srpnja do rujna), a najnižim u najhladnijim mjesecima (od studenog do siječnja). Sezonski obrazac ubojstava potvrđen je kasnijim promatranjima i u drugim zemljama, a smatra se da je uglavnom uzrokovan sezonskim fluktuacijama temperature (41). Međutim, obrnuti obrazac pokazao se kada su žrtve bile djeca. Studija u SAD-u otkrila je da kada su žrtve bile dojenčad, mala djeca ili djeca predškolske dobi najviše ubojstava događalo se zimi (42). Promatrano prema danu u tjednu nisu uočene varijacije u incidencijama po danima, osim što se istaknulo da je najmanje

kaznenih djela bilo počinjeno srijedom i nedjeljom. Niz studija iz SAD-a izvijestile su o značajnom porastu ubojstava na glavnim nacionalnim blagdanima (42). U svijetu su također zabilježeni vrhunci nasilnih zločina tijekom vikenda. U Italiji, sveobuhvatno istraživanje koje su proveli Sisti i sur. utvrdilo je da su se ubojstva najviše događala nedjeljom i ponedjeljkom (42). Predloženo je da je povećanje kaznenih djela ubojstava vikendom povezano s većom interakcijom između pojedinaca i veće konzumacije alkohola na kraju radnog tjedna.

Ovo istraživanje pokazalo je da je trenutku počinjenja kaznenog djela više počinitelja nego žrtvi bilo pod utjecajem alkohola. Suprotno očekivanjima pokazano je da je u RH manje počinitelja kaznenih djela bilo pod utjecajem alkohola nego onih koji nisu (8). Podatci u Osječko-baranjskoj županiji sličniji su globalnim istraživanjima koja pokazuju da su počinitelji koji su bili pod utjecajem alkohola bili skloniji agresiji i kriminalnim radnjama (21).

Utvrđeno je da je više od pola počinitelja kaznenih djela u Osječko-baranjskoj županiji u razdoblju od 2017. godine do 2022. godine imalo povijest duševnih bolesti od kojih se poremećaj osobnosti izdvaja kao najučestaliji. Ostale bolesti koje su se još istaknule bile su depresija, shizofrenija i kronični alkoholizam. U ovom istraživanju niti jedna žrtva nije imala povijest duševnih bolesti. Istraživanja pokazuju da je rizik od počinjenja ubojstva među osoba s psihozama bila značajno veća. Dokazano je da su osobe koje su počinile ubojstvo, a boluju od shizofrenije, uglavnom sa sobom nosile oružje za djelo koje su unaprijed isplanirali (42). U Francuskoj među 210 slučajeva ubojstava, 30 počinitelja imalo je povijest duševnih bolesti. Uglavnom su bili mlađi, višeg stupnja obrazovanja i pod utjecajem alkohola u trenutku počinjenja kaznenog djela. Među ženskim počiniteljicama dominirao je depresivni poremećaj, a među muškim počiniteljima poremećaj osobnosti (42).

S obzirom na vrijeme počinjenja kaznenog djela, podjednak je broj kaznenih djela prije i za vrijeme pandemije bolesti COVID-19. Također nisu utvrđene značajne razlike u raspodjeli kaznenih djela prema ishodu u odnosu na vrijeme prije pandemije ili pandemijsko vrijeme, a najvjerojatniji je razlog nedovoljan uzorak.

6. ZAKLJUČAK

Na temelju provedenog istraživanja i rezultata koji su dobiveni, izvedeni su sljedeći zaključci:

- uočene su razlike u učestalosti između ubojstava i pokušaja ubojstava s obzirom na sociodemografske podatke i liječenje po psihijatru
- nije uočena značajna razlika u incidenciji ubojstava i pokušaja ubojstava u prije i za vrijeme bolesti zrokovane koronavirusom
- uočene su neznatne razlike u broju ubojstava i pokušaja ubojstava po godišnjim dobima

7. SAŽETAK

Cilj istraživanja: ispitati postojanje razlika u učestalosti ubojstava i pokušaja ubojstava s obzirom na sociodemografska obilježja počinitelja i žrtve u Osječko-baranjskoj županiji od 2017. do 2022. godine.

Nacrt studije: presječna studija s korištenjem povijesnih podataka.

Ispitanici i metode: ispitanici su svi počinitelji kaznenog djela ubojstva ili pokušaja ubojstva kao i žrtve tih kaznenih djela u Osječko-baranjskoj županiji u razdoblju od 1. siječnja 2017. do 31. prosinca 2022. Distribuirali su se i statistički obradili svi slučajevi ubojstava i pokušaja ubojstava s obzirom na sociodemografska obilježja, godinu i godišnje doba počinjenja kaznenog djela te liječenje po psihijatru.

Rezultati: počinitelji kriminalnih djela u razdoblju od 2017. do 2022. godine bili su uglavnom muškarci, srednje stručne spreme, uglavnom neoženjeni. Žrtve su također češće bili muškarci, srednje stručne spreme, uglavnom oženjeni. Većina počinitelja nije bila u srodstvu sa žrtvama. Najčešće sredstvo izvršenja djela bilo je hladno oružje. Iako je najviše kriminalnih djela počinjeno 2019. i 2020. godine, nema značajne razlike u pojavnosti kriminalnih djela prije i ya vrijeme pandemije bolesti COVID-19.

Zaključak: s obzirom na sociodemografska obilježja počinitelji i žrtve kaznenih djela u Osječko-baranjskoj županiji u razdoblju od 2017. do 2022. godine češće su bili muškarci, srednje stručne spreme bez značajnih razlika s obzirom na bračno stanje.

Ključne riječi: COVID-19; duševne bolesti; ubojstvo

8. SUMMARY

Relationship of murders and attempted murders with sociodemographic data in Osijek-Baranja County from 2017 to 2022

Objectives: to examine differences in frequency of murders and attempted murders with regard to the sociodemographic characteristics of perpetrators and victims in Osijek-Baranja County from 2017 to 2022.

Study design: cross-sectional study with historical data.

Participants and methods: respondents were all perpetrators of the crime of murder or attempted murder, as well as victims of these crimes in Osijek-Baranja County in the period from January 1, 2017 to December 31, 2022. All cases of murder and attempted murder were distributed and statistically processed with regard to socio-demographic characteristics, the year and season of the commission of the crime, and treatment by a psychiatrist.

Results: the perpetrators of criminal acts in the period from 2017 to 2022 were mostly men with secondary education, mostly unmarried. The victims were also more often men with medium professional qualifications, mostly married. Most of the perpetrators were not related to the victims. The most common way of committing the crime was with a cold weapon. Although the most criminal acts were committed in 2019 and 2020, there is no significant difference in the occurrence of criminal acts before and during the COVID-19 pandemic.

Conclusion: with regard to socio-demographic characteristics, the perpetrators and victims of criminal offenses in the Osijek-Baranja County in the period from 2017 to 2022 were more often men with secondary education and without significant differences with regard to marital status.

Key words: COVID-19; mental illness; murder

9. LITERATURA

(1) Zečević D, i sur. Sudska medicina i deontologija. 5. izd. 2004.

(2) Kazneni zakon Republike Hrvatske. Službeni list Republike Hrvatske. 2013; NN br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 55/20, 54/21.

(3) "The world report on violence and health". Svjetska zdravstvena organizacija (WHO). 3. listopada 2002. Geneva. Dostupno na: <https://www.who.int/news/item/03-10-2002-first-ever-global-report-on-violence-and-health-released>.

Datum pristupa: 01. 09. 2023.

(4) "The global status report on violence prevention 2014". Svjetska zdravstvena organizacija (WHO). 10. prosinca 2014. Geneva. Dostupno na: <https://www.who.int/news/item/10-12-2014-new-study-highlights-need-to-scale-up-violence-prevention-effortsglobally>.

Datum pristupa: 01. 09. 2023.

(5) Getoš Kalac A-M, Šprem P, Šimunić N Anatomija i geografija nasilja u Hrvatskoj i u europskom kontekstu. U: Cajner-Mraović I, Kondor Langer M, urednici. Zbornik radova VII. međunarodne znanstveno-stručne konferencije Visoke policijske škole "Razumijevanje novih sigurnosnih izazova", br. 1. Zagreb; 2020. str. 507.

(6) Eurostat. Causes of death (hlth_cdeath). Reference Metadata in Single Integrated Metadata Structure (SIMS). Compiling agency: Eurostat, the statistical office of the European Union. Dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00146/default/map?lang=en>,

Datum pristupa: 01.09.2023.

(7) UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime). The Global Study on Homicide 2013. Prepared by the UNODC Research and Trend Analysis Branch (RAB), Division of Policy Analysis and Public Affairs (DPA), under the supervision of Jean-Luc Lemahieu, Director of DPA, and Angela Me, Chief of RAB.

(8) Getoš Kalac, A – M Violence in the Balkans: First findings from the Balkan Homicide Study. New York; 2021. str. 84.

(9) MUP (Ministarstvo unutarnjih poslova). Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2021. godini. Glavno tajništvo, Služba za strateško planiranje,

statistiku i unaprjeđenje rada. Zagreb; travanj 2022. str. 15. Dostupno na:
https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2022/Statisticki_pregled_2021_Web.pdf.

Datum pristupa: 01. 09. 2023.

(10) Državni zavod za statistiku. T.03.01. Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2022. Dostupno na:
https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0301_2022.px&px_path=Pravo%20sudje__kaznena__punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=0bd8ed30-04b7-427b-b06a738c93649b1d.

Datum pristupa: 02. 09. 2023.

(11) Državni zavod za statistiku. T.03.06. Osuđeni punoljetni počinitelji prema grupama kaznenih djela, spolu i školskoj spremi u 2022. Dostupno na:
https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0306_2022.px&px_path=Pravo%20sudje__kaznena__punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=1d7970ce-f167-4b17-a878-b274e06c6ba6d.

Datum pristupa: 02. 09. 2023.

(12) Državni zavod za statistiku. T.03.07. Osuđeni punoljetni počinitelji prema grupama kaznenih djela, državljanstvu i bračnom stanju u 2022. Dostupno na:
https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0307_2022.px&px_path=Pravo%20sudje__kaznena__punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=4bb11d62-b8e1-4519-918bcd5db28204d9.

Datum pristupa: 02. 09. 2023.

(13) Derenčinović D, Getoš A-M. Uvod u kriminologiju s osnovama kaznenog prava. Zagreb; 2008.

(14) MUP (Ministarstvo unutarnjih poslova). Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2022. godini. Glavno tajništvo, Služba za strateško planiranje, statistiku i unaprjeđenje rada. Zagreb; str. 74. Dostupno na:
https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2023/Statisticki_pregled_2022_web%20prelim.pdf.

Datum pristupa: 02. 09. 2023.

- (15) MUP (Ministarstvo unutarnjih poslova). Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2022. godini. Glavno tajništvo, Služba za strateško planiranje, statistiku i unaprjeđenje rada. Zagreb; str. 78. Dostupno na: https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2023/Statisticki_pregled_2022_web%20prelim.pdf.
- Datum pristupa: 06. 09. 2023.
- (16) Brem MJ, Florimbio AR, Elmquist J, Shorey RC, Stuart GL. Antisocial traits, distress tolerance, and alcohol problems as predictors of intimate partner violence in men arrested for domestic violence. *Psychol Viol.* 2018;8:132. doi:10.1037/vio0000088
- (17) Mayshak R, Curtis A, Coomber K, Tonner L, Walker A, Hyder S, i sur. Alcohol-involved family and domestic violence reported to police in Australia. *J Interpers Violence.* 2020. doi:10.1177/0886260520928633.
- (18) Finlay I, Gilmore I. Covid-19 and alcohol—a dangerous cocktail. *BMJ.* 2020;369:m1987. doi:10.1136/bmj.m1987.
- (19) Mayshak R, Curtis A, Coomber K, Tonner L, Walker A, Hyder S, i sur. Alcohol-involved family and domestic violence reported to police in Australia. *J Interpers Violence.* 2020. doi:10.1177/0886260520928633.
- (20) Graham K, Bernards S, Wilsnack S, Gmel G. Alcohol may not cause partner violence but it seems to make it worse. *J Interpers Violence.* 2011;26:1503–1523. doi:10.1177/0886260510370596.
- (21) Shaw J, Hunt IM, Flynn S, Meehan J, Robinson J, Bickley H, i sur. Appleby L. Rates of mental disorder in people convicted of homicide. National clinical survey. *The British Journal of Psychiatry: The Journal of Mental Science.* 2006;188:143–147. doi:10.1192/bjp.bp.104.007625
- (22) Valeria Abreu Minero, Edward Barker, Rachael Bedford. Method of homicide and severe mental illness: A systematic review. *AVB.* 2017;1143. doi:10.1016/j.avb.2017.09.007.
- (23)) Flynn SM, Shaw JJ, Abel KM. Filicide: Mental illness in those who kill their children. *PloS One.* 2013;8(4):e58981

- (24) Carr MJ, Steeg S, Webb RT, i sur. Effects of the COVID-19 pandemic on primary care-recorded mental illness and self-harm episodes in the UK: population-based cohort study. *Lancet Public Health*. 2021;6:e124–e135. doi:10.1016/S2468-2667(20)30288-7.
- (25) Boman JH, Gallupe O. Has COVID-19 changed crime? Crime rates in the United States during the pandemic. *Am J Crim Just*. 2020. doi:10.1007/s12103-020-09551-3.
- (26) Boserup B, McKenney M, Elkbuli A. Alarming trends in US domestic violence during the COVID-19 pandemic. *Am J Emerg Med*. 2020;38:2753–5.
- (27) Xue J, Chen J, Chen C, Hu R, Zhu T. The hidden pandemic of family violence during COVID-19: unsupervised learning of tweets. *J Med Internet Res*. 2020;22:e24361. doi:10.2196/24361.
- (28) Stickle B, Felson M. Crime rates in a pandemic: the largest criminological experiment in history. *Am J Crim Justice*. Published online June 2020. doi:10.1007/s12103-020-09546-0.
- (29) Xu R, Xiong X, Abramson MJ, Li S, Guo Y. Ambient temperature and intentional homicide: a multi-city case-crossover study in the US. *Environ Int*. 2020;143:105992.
- (30) Xu R, Xiong X, Abramson MJ, Li S, Guo Y. Association between ambient temperature and sex offense: a case-crossover study in seven large US cities, 2007–2017. *Sustain Cities Soc*. 2021;69:102828.
- (31) Kubo R, Ueda K, Seposo X, Honda A, Takona H. Association between ambient temperature and intentional injuries: a case-crossover analysis using ambient records in Japan. *Sci Total Environ*. 2021;774:145511.
- (32) Hipp JR, Bauer DJ, Curran PJ, Bollen KA. Crimes of opportunity or crimes of emotion? Testing two explanations of seasonal change in crime. *Soc Forces*. 2004;82:1333–1372.
- (33) Ranson M. Crime, weather, and climate change. *J Environ Econ Manag*. 2014;67:274–302.
- (34) Cohn EG. Weather and crime. *Br J Criminol*. 1990;30:51–64.
- (35) Marušić M i sur. Uvod u znanstveni rad u medicini. 4. izd. Udžbenik. Zagreb: Medicinska naklada; 2008.
- (36) Dolinak D, Matshes E, Lew EO. *Forensic Pathology: Principles and Practice*. 1. izd. Elsevier; 2005.

(37) Santos MR, Testa A, Porter LC, Lynch JP. The contribution of age structure to the international homicide decline. PLoS One. 2019;14(10):e0222996.

doi:10.1371/journal.pone.0222996.

(38) Santos MR, Testa A, Porter LC, Lynch JP. The contribution of age structure to the international homicide decline. PLoS One. 2019;14(10):e0222996.

doi:10.1371/journal.pone.0222996.

(39) Državni zavod za statistiku. Objavljeni konačni rezultati popisa 2021. Dostupno na: <https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270>.

Datum pristupa: 06.09.2023.

(40) UNODC. Global Study on Homicide 2019. Vienna; 2019.

(41) Xu R, Xiong X, Abramson MJ, Li S, Guo Y. Ambient temperature and intentional homicide: A multi-city case-crossover study in the US. Environ Int. 2020;105992.

doi:10.1016/j.envint.2020.105992.

(42) Baird A, While D, Flynn S, Ibrahim S, Kapur N, Appleby L, & Shaw J (2019). Do homicide rates increase during weekends and national holidays? The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology, 30(3), 367-380. doi:10.1080/14789949.2019.1600711

10. ŽIVOTOPIS

Opći podatci:

- Ime i prezime : Martina Britvar
- Datum i mjesto rođenja: 24. svibnja 1995., Zenica, BiH
- Adresa i mjesto stanovanja: Baranjska ulica 12, Osijek, Hrvatska
- Telefon : 0955358039
- E – mail: britvarm@gmail.com

Školovanje:

- Osnovna škola Katolički školski centar Sveti Pavao, Zenica 2002. – 2010.
- Opća gimnazija Katolički školski centar Sveti Pavao, Zenica 2010. – 2014.
- Medicinski fakultet Osijek, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij Medicina, 2015. – 2023.